

Klimaatverandering in Laag-Nederland

Door klimaatverandering zullen de streekeigen identiteit en natuur- en landschapswaarden van het laagveenland- schap afnemen. In kust- en rivierenland- schap vinden naast negatieve ook positieve ontwikkelingen plaats. Om de negatieve gevolgen om te buigen, zullen bestuurders over nationale en internatio- nale bestuurlijke grenzen heen moeten kijken. Dat blijkt uit onderzoek naar effecten van klimaatverandering op het landschap in Laag-Nederland van Alterra in opdracht van het MNP en de WOT Natuur & Milieu.

Kustlandschap

De typische kenmerken van het kustlandschap blijven in principe aanwezig. Op veel plekken zal het open karakter van het landschap verloren gaan door verruiging en bosontwikkeling. Er zal een groot aantal nieuwe watertjes ontstaan. Daarnaast ontstaat een groter areaal zilte gras- landen voor weide- en allerlei grasetende vogels.

Rivierenlandschap

Door waterafvoerpieken zal de doorstroom van rivieren verder verbeterd worden. Buitendijks worden veel obstakels geruimd, wat betekent dat het landschap weidser wordt. Het oude kleinschalige cultuurlandschap lijkt geen toekomst te hebben en geheel te verdwijnen. Binnendijks zullen de waterstaatkundige struc- turen grotendeels blijven bestaan, lokaal vinden dijkerugleggingen plaats. Boeren schakelen over op andere akkerbouwgewassen en wijn- bouw neemt een hoge vlucht.

Laagveenlandschap

Veel kenmerken van het karakteristieke laag- veenlandschap komen onder druk te staan. De verscheidenheid, biodiversiteit en weids- heid nemen af. De vaarpolderstructuur zal afnemen en daarmee de streekeigen identiteit. Er ontstaat meer verrommeld land dat verruigt en verlost.

Aanpak

Om de ontwikkelingen te sturen moet zowel nationaal als internationaal over bestuurlijke grenzen heen worden gekeken. Bestuurders moeten met het water mee denken. Hierin past creatief omgaan met het watersysteem, bij- voorbeeld door creatiever kustbeheer, cyclisch polderen¹, omhoog boeren² en investeren in spongiteit³. /WB

- ¹ Ontwikkel een polder via ondiep open water naar veenland om hem daarna weer in te polderen.
- ² Landbouwsysteem op veengrond dat op den duur leidt tot maaiveldstijging in plaats van daling.
- ³ Eigenschap van het landschap om neerslag op te vangen en vast te houden.

Meer informatie

Corporaal, A. et al., 2007. Klimaatverande- ring, een nieuwe crisis voor onze land- schappen? WOt-rapport 51. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Contact: albert.corporaal@wur.nl

